

НАУЧНО СТАНОВИЩЕ

от д.ик.н. проф. Росица Рангелова Павлова, Институт за икономически изследвания при
Българска академия на науките

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „**доктор на икономическите науки**” (доктор на науките) в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: доцент д-р Ярослава Сергеевна Левченко

Тема: „Финансова подкрепа на мостовото строителство в Украйна въз основа на комплексен подход за повишаване на инвестиционната привлекателност“

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 100 от 29.04.2021 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси (ВУЗФ) доц. д-р Григорий Вазов съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Финансова подкрепа на мостовото строителство в Украйна въз основа на комплексен подход за повишаване на инвестиционната привлекателност“ за придобиване на научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е доцент д-р Ярослава Сергеевна Левченко – кандидат към катедра по финанси при ВУЗФ по докторска програма «Финанси и застраховане» по професионално направление 3.8. Икономика.

Предадените от д-р Ярослава Левченко материали включват следните документи: автобиография, копие на дипломи като тази за доцент в Харковския национален автомобилно-пътен университет (2019 г.), тази за защита на докторска дисертация за ОНС „доктор по икономика“ на тема „Оценка на инвестиционната привлекателност на дадено предприятие и прилагане в контекста на регионалното развитие“ (2018 г.), сертификати за участие като рецензент в различни списания, участие в някои програми за научна квалификация и др. Приложен е дисертационният труд, автореферат, списък на публикации, справка за приносни моменти, справка за изпълнение на национални минимални изисквания и др.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Приложената автобиография дава представа за образованието и научното развитие на д-р Ярослава Левченко. Главното според мене е, научният път на докторанта последователно я насочва към развитие на темата на предложения ни дисертационен труд.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема «Финансова подкрепа на мостовото строителство в Украйна въз основа на комплексен подход за повишаване на инвестиционната привлекателност» се състои от 401 страници, в т.ч. увод, пет глави, заключение, списък с литература, списък с използвани съкращения, 69 таблици и 42 графики. Ако формата на текста на дисертацията се приведе към приетите стандарти (1800 знака на страница, или Times New Roman 12), той е по-малък - 296 страници, което само по себе си не е проблем.

Библиографията съдържа 509 източници, от които 277 са на английски език, а останалите – на руски и предимно украински език. Следва да се отбележи, че общоприетата практика е първо да се описват литературните източници на роден език, после на чужд (английски), което тук не е спазено. Добре би било в този списък да се отделят в отделни групи из-

точниците като: научни публикации, закони и други нормативни документи, интернет страници и т.н.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Темата на дисертационния труд е перспективна, предвид ползата и необходимостта от инвестиране за развитие на икономиката.

В справката за приносите на докторанта в дисертационния труд (която се повтаря вместо заключение в самия дисертационен труд и това не е добро решение), сполучливо са обособени три групи: получени за първи път, усъвършенствани и доразвити. Към *оригиналните приноси* е включена обосновката на концепция за инвестиционна привлекателност на мостостроенето, която включва комбинация от обективни и субективни външни условия и фактори, оказващи значително влияние върху процеса на вземане на решения за инвестиции с цел финансова подкрепа и икономически растеж. Към *усъвършенстваните приноси* са причислени: предлагане на подход за разбиране на категорията "финансова подкрепа", класификация на начините за подобряване на инвестиционната привлекателност в контекста на финансовата подкрепа за изграждане на мостове и др. Към *доразвитите въпроси* като приноси представляват интерес този по разработване на методология за разпределяне на публични средства за подпомагане на финансова подкрепа за изграждане на мостове, методология за определяне на глобалния вектор на регионалните приоритети, методологичен подход към интегралната оценка на потенциала за въвеждане на дуална форма на обучение в системата на финансова подкрепа в контекста на развитието на мостостроенето и др.

Приносите и значимостта на разработката са главно научно-приложни и приложни. При заявеното от д-р Ярослава Левченко лично участие в научни програми, планове и теми се предполага, че части от постиженията в дисертацията вероятно са внедрени в практиката. Друг е въпросът, че следва да се приложат доказателства за личното участие на докторанта, което тук не е направено.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Д-р Ярослава Левченко е заявила като научна продукция в резултат от проучването 66 публикации, в т.ч. 5 колективни и 1 самостоятелна монография. Няма приложен списък на заявените при първата докторска дисертация, за да бъдат отделени от заявените при тази докторска дисертация. Заглавието на самостоятелната монография (която всъщност има съавтор Дмитріев І. А.) съвпада напълно с това на първата докторска дисертация и не би следвало да се взема предвид сега.

Списъкът от 66 публикации съдържа основно разработки преди 2018 г. (доклади в сборници от участие в научни конференции от 2010 г. нататък) и се състои от работи основно на украински език, което затруднява оценката им. Сред документите има приложени 17 публикации с пълния им текст. При липсата на пълно текстово съдържание, има списък на 49 резюмета от заявените 66 публикации, част от които са по различни от темата за финансовата подкрепа на мостовото строителство в Украйна. Ако се отчетат тези факти, би следвало да се направи силна редукция на заявения брой публикации. Доста от публикациите са в съавторство и то с не един съавтор, но няма разделителни протоколи и не може да се оцени реалният принос на докторанта.

Признавам 24 цитирания на 10 публикации на докторантката – тези цитирания, които са направени в публикации от 2018 година досега. Те са достатъчни. За импакт фактор не се споменава, а и според списанията, където са публикувани, не се очаква.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Справката за изпълнение от кандидата на минималните национални изисквания за придобиване на научна степен „доктор на науките“ е доста неясна на места. Например, категорично не би следвало да се включват в нея 100 точки по раздел Б за вече защитена докторска дисертация за „доктор на науките“, която защита предстои. Не разбирам защо не е представена като основен хабилитационен труд не публикувана монографията: Левченко Я.С. (2020). Теоретико-методологическите основи на финансовото осигуряване на мостостроенето в Украйна в рамките на публично-частното партньорство. – София: Издателство ВУЗФ «Св. Григорий Богослов», 272 с. Какви са съображенията за това, като тя отговаря на темата на дисертационния труд?

Вероятно продукцията на докторанта покрива минималните изисквания, но не мога да го твърдя, защото няма приложени референтни стойности по съответните показатели.

7. Автореферат

Общо взето, авторефератът е направен според изискванията. Той се състои от 46 страници, от които 38 са текст, а 8 - са списък на публикациите на докторантката, който не би следвало да е тук. Вместо това следваше вниманието да бъде съсредоточено върху същността, защита на заложената научноизследователска теза и на основните резултати, постигнати в дисертационния труд.

8. Критични забележки и препоръки

- Не виждам разлика в характера на изследването на д-р Ярослава Левченко при първата дисертация и настоящата (така наречените малка и голяма докторска дисертация). Втората трябва да бъде по-теоретична, с важен, обобщаващ фундаментален тематичен обхват и дълбочина на разглеждане. Да се докаже научноизследователска теза, заявена в началото. Доколкото има приноси тук, те са повече научно-приложни. Препоръчвам на докторанката да подхожда по-задълбочено към научните изследвания.

- Прави впечатление, че докторантът залага твърде много на ролята на дуалното образование като фактор за увеличаване на инвестиционната привлекателност, с което на практика се получава известно отклонение от темата на дисертацията с действието му в бъдеще. Вместо това не са разгледани други важни фактори като политическа и икономическа стабилност на държавата е в частност Украйна, включително финансовата и банковата система, стабилност и качество на институциите, качество на работната сила и иновативност днес, разпространение на корупцията и др.

- Не е направена разлика между съдържанието и приносите в предишната дисертация за ОНС „доктор по икономика“ и тази за „доктор на науките“, като двете са по доста близки теми и първата се състояла само преди 3 години.

- Като количество има достатъчен брой заявени научни публикации, но има припокриване на темите между тях и е нужна по-голяма дълбочина. Някои от тях, колективни при това, са от 3-4 страници.

- Представените документи са доста неподредени, като при това някои липсват - например разделителни протоколи, текст на публикациите на български или английски език, други се повтарят, като списъкът с публикациите, който при това е различен в различните източници, а трети не са нужни - например дипломите освен тази за доцент и за доктор по икономика.

- Представените документи и заявката за защита на докторска дисертация са по същество повече за придобиване на академична длъжност, отколкото защита на научна степен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научно-приложни и приложни резултати, които могат да се приемат за принос в науката* и, общо взето, **отговарят на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати не **напълно, но** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във ВУЗФ.

Давам **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“** на доцент д-р Ярослава Сергеевна Левченко в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика.

26 май 2021 г.

Рецензент: проф. д.ик.н. Росица Рангелова